

Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Kanun Değerlendirmesi ve Öngörülen Yaptırımlar

Gelişen teknoloji ile beraber, günümüzde veri ağı son derece gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Özellikle, her türlü işlem ve bildirim internet üzerinden yapılması nedeniyle, işlem güvenliğinin sağlanması gereği doğmakta; buna bağlı olarak kendilerine ait veriler kişilerden istenerek gerekli hallerde çeşitli mercilerle paylaşılmaktadır.

Av.Nilüfer Özmen | Erdemir & Özmen
Hukuk Bürosu / info@erdemirozmen.com

Gelişen teknoloji ile beraber, günümüzde veri ağı son derece gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Özellikle, her türlü işlem ve bildirim internet üzerinden yapılması nedeniyle, işlem güvenliğinin sağlanması gereği doğmakta; buna bağlı olarak kendilerine ait veriler kişilerden istenerek gerekli hallerde çeşitli mercilerle paylaşılmaktadır. Ancak kişisel verilerin elde edilmesi, saklanması ya da paylaşılması her zaman gerekli hallerde yapılmayıp, maksatlı olarak da yapılabilmekte, bu durum da kanunlara aykırılık teşkil etmektedir. Örneğin; günümüzde elde edilen bilgilerle, insanların kişilik profillerinin çıkarılması ve bu profillerin kayıt altında tutularak veri sahibi kişilerin lehine yahut aleyhine kullanılması, hem uluslararası mevzuatta hem de ulusal mevzuatımızda temel hak ve özgürlüklerin açık ihlalini oluşturan bir haldir. Zira kişilerin yaptıkları seçimlerden, hastalık durumla-

rına, DNA örneklerinden, kişisel düşüncelerine kadar her bilgi onu tanımlamak için kullanılarak kişilerin hareket alanı daraltılmış ve karar mekanizması baskılanmış olacaktır.

Kişisel veriler, çoğu zaman veri sahibi tarafından rızasıyla paylaşılmaktadır. Ancak bunun sebebi; veri sahibinin bu bilgileri paylaşmaktan imtina etmesi halinde istediği sözleşmeyi akdedemeyecek oluşudur. Kişisel verilerini paylaşmadan akdedemeyeceği sözleşmeler, mal alım/satım sözleşmesi olabileceği gibi işe giriş sözleşmesi gibi gündelik hayatta önem arz eden sözleşmeler de olabileceğinden, kişiler şahsi bilgilerini paylaşmaya bir noktada mecbur kalmaktadırlar. Bu nedenle, kanunlar ve tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmeler ile çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de kişisel veriler koruma altına alınmış; ihlal halinde idari ve cezai yaptırımlar öngörülmüştür.

KİŞİSEL VERİ NEDİR?

Kişisel veri kavramı, Türkiye’de 2016 tarihinde yürürlüğe giren Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ile beraber gündeme gelmiştir. Bu kanun ile beraber, kişisel verilerin elde edilmesi aşamasında çeşitli ön koşullar yürürlüğe girdiği gibi, saklanması veya paylaşılması hususlarında da çeşitli koşullar ve yaptırımlar öngörülmüştür. Kanun koyucu, kişisel veriyi “kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ait her türlü bilgi” şeklinde tanımlayarak, bir şahsa ait olan nereseyse tüm bilgileri kişisel veri olarak saymıştır.

Bu tanımdan anlaşılacak bir diğer husus ise; tüzel kişiliklerin yani şirketlerin ve kurumların bilgilerinin kişisel veri olarak bu kanun kapsamında değerlendirilemeyeceğidir.

ŞİRKETLERİN KİŞİSEL VERİSİ OLABİLİR Mİ?

Şirket ve kurumların KVKK kapsamında, kendilerine ait kişisel verileri bulunmamaktadır ancak şirketler, çalıştıkları müşteri çevrelerinin yahut çalıştırdıkları personellerin kişisel bilgilerini elde etmektedirler. Bu kapsamda kanun, şirketlere “veri sorumlusu” sıfatını atfederek çeşitli sorumluluklar yüklemiştir. Veri sorumlusu kavramı kanunda “Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu sıfattan kaynaklı olarak yüklenen sorumlulukların en başında müşterilerine ya da personellerine ait bilgileri veri sorumlusu kişinin açık rızası ile elde etmek yer almaktadır. Burada, açık rıza kavramının üzerinde durmakta fayda görmekteyiz. Şöyle ki; KVKK kapsamında açık rıza, yalnızca kişinin kendine ait bilgileri vermesi şeklinde oluşmamaktadır.

AÇIK RIZA KAVRAMI

Açık rızanın varlığından söz edebilmek için veri sahibinin; paylaştığı verisinin ne amaçla istendiği, şayet işlenecekse hangi amaçla işleneceği, kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı

konularında aydınlatılması gerekmektedir. Aydınlatma yükümlülüğü herhangi bir amacın değişmesi durumunda ayrıca tekrar yapılmalıdır. Kişisel verilerin işleme amacının meşru, belirli ve açık olması gerekmektedir; gündeme gelmesi muhtemel başka amaçlar için işlenebileceği kanısı uyandıran ifadelerden kaçınılmalıdır. Veri sorumlusu şirket ya da kurumlar tarafından belirtilen hususlar dikkate alınarak hazırlanacak bir aydınlatma metni ve metne aykırı olmayacak şekilde verilerin kullanılması durumunda KVKK ya da ceza kanunlarımız nezdinde herhangi bir sorumluluk doğmayacaktır.

İDARİ VE CEZAI ŞİKÂyet PROSEDÜRÜ

Kişisel veri sahibinin sahip olduğu hakları nedeniyle şikâyet kurumu gündeme gelebilmektedir. Söz konusu şikâyet prosedürü iki koldan ilerlemektedir. Kişinin ihlal edildiğini düşündüğü hakları konusunda adli yargı yoluna ilişkin hakları saklı iken; aynı zamanda Kişisel Verileri Koruma Kurumu’na başvurması da mümkündür. Kurum’a başvuru için kişisel veri sahibi öncelikle veri sorumlusu şirket ya da kuruma başvurarak ihlalin ortadan kaldırılmasını istemeli; veri sorumlusu şirket ya da kurum yasal süre içerisinde veri sahibi kişiye cevap vermelidir. Şayet veri sorumlusu cevap vermez, verdiği cevap tatmin edici olmaz ya da talebi reddederse veri sahibi kişi şirketi ya da kurumu Kişisel Verileri Koruma Kurumu’na şikâyet edebilmektedir. Ki

şisel Verileri Koruma Kurumu bir ihlal olduğuna kanaat getirirse ihlale ilişkin olarak idari para cezası uygulama yetkisine sahiptir.

KİŞİSEL VERİLERE İLİŞKİN PARA VE HAPİS CEZALARI NE KADAR?

Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun uygulayacağı idari para cezaları: aydınlatma yükümlülüğünün ihlal edilmesi halinde 5.000-100.000 TL arası; kişisel verilerin güvenliği yükümlülüğünün sağlanmaması halinde 15.000-100.000 TL arası; veri sorumluları siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğü ihlal edilirse 20.000-1.000.000 TL arası; Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun kararları yerine getirilmezse 25.000-1.000.000 TL arasında değişmektedir. Kanunun ihlalinden kaynaklanan yaptırımlar yalnızca para cezaları olmayıp, kimi zaman ihlali gerçekleştiren gerçek kişi ise ihlali gerçekleştiren kişi üzerinde hapis cezası doğabilmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nda kişisel verilere ilişkin suçlar 135.-140. maddeler arasında, sistematik olarak özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun altında düzenlenmiştir. İlgili maddelere bakıldığında, kişisel verileri hukuka aykırı olarak kaydetme suçu için 1-3 yıl arasında hapis ceza öngörülmüş; kaydedilen verilerin kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda ise cezanın yarı oranında arttırılacağı hükme bağlanmıştır. Veri-

leri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu ayrı bir madde olarak düzenlenmiş, bu suçun yaptırımını 2-4 yıl arası hapis cezası olarak belirlenmiş; kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle yahut belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle yapılması halinde cezanın yarı oranında arttırılacağı hükme bağlanmıştır. Son olarak verileri yok etmeme suçunun cezası ise 1 yıldan 2 yıla kadar hapis cezası olarak belirlenmiş, yok edilmeyen verinin Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre ortadan kaldırılması gereken bir veri olduğu halde yok edilmemesi durumunda cezanın bir kat arttırılacağı hükme bağlanmıştır. Tüzel kişilerin hapis cezası ile cezalandırılmayacağı hasebiyle, kanunda bu suçları tüzel kişinin işlemesi durumunda tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Görüleceği üzere KVKK'ya aykırı olarak gerçekleştirilen eylemlerin cezası hem idari olarak hem de adli olarak oldukça yüksek olarak belirlenmiştir. Bu nedenle, veri işleyen ve veri sorumlusu olan kişilerin Kişisel Verilerin Korunması Kanununda düzenlenen işleyişi bilmesi ve uygulaması için temel eğitimleri alması gerekmektedir. Şirketlerin, sivil toplum örgütlerinin, kurum ve kuruluşların KVKK kapsamında farkındalığının arttırılmasına yönelik olarak düzenlenen eğitimlerle ilgili olarak aşağıdaki iletişim bilgilerinden bizlerle iletişime geçebilirsiniz.